

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Tretia správa o hospodárskej a sociálnej kohézii - Nové partnerstvo pre kohéziu – konvergencia, konkurencieschopnosť, kooperácia“

(COM(2004) 107 final)

(2004/C 302/14)

Dňa 8. decembra 2003 a Európska komisia rozhodla pre konzultáciu s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom podľa článku 262 Zmluvy zakladajúcej Európske spoločenstvo k Tretej správe o hospodárskej a sociálnej kohézii - Nové partnerstvo pre kohéziu – konvergencia, konkurencieschopnosť, kooperácia

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, ktorá bola zodpovedná za prípravu práce Výboru k tejto téme, prijala svoje stanovisko dňa 8. júna 2004. Spravodajcom bol pán Barros Vale.

Na svojom 410. plenárnom zasadnutí 30. júna a 1. júla 2004 (schôdza zo dňa 30. júna 2004) prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko počtom 118 hlasov za, 0 hlasov proti a 5 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo.

1. Úvod

1.1 Tretia správa o ekonomickej a sociálnej kohézii, nazvaná „Nové partnerstvo pre kohéziu – konvergencia, konkurencieschopnosť, kooperácia“ predstavuje bilanciu jednotnej politiky v Európskej únii (EÚ) a najmä pokroku, dosiahnutého v ekonomickej, sociálnej a regionálnej oblasti, ako i perspektívy do budúcnosti.

1.2 V podstate má dokument štyri časti a obsah správy (na prvých stranách správy), ako i návrh reformy kohéznej politiky (uvedený v závere):

- Prvá časť – Kohézia, konkurencieschopnosť, zamestnanosť a rozvoj – Situácia a smery;
- Druhá časť – Odozva kohéznych politík členských štátov;
- Tretia časť – Odozva politík spoločenstva: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a kohézia;
- Štvrtá časť – Odozva a pridaná hodnota štrukturálnej politiky.

1.3 Európsky hospodársky a sociálny výbor veľmi pozitívne prijíma výsledky, získané za posledné roky v tejto politike, ktorá je jednou zo základných politík Európskej únie. Domnieva sa, že návrhy, obsiahnuté v správe, zodpovedajú cieľom EHSV, ktoré postupne v dokumentoch prijímal.

1.3.1 Mimochodom, EHSV je rád, že Komisia nepokračovala v niektorých tézach, ktoré presadzovali renacionalizáciu kohéznej politiky.

1.4 Ak berieme do úvahy ucelenosť a odlišnosť prvkov, obsiahnutých v správe spôsobom, ktorý umožňuje lepší pohľad na problematiku, o ktorej sa v tomto návrhu hovorí, rozhodlo sa, že sa bude sledovať štruktúra správy Komisie a ukončí sa vyhodnotením dosiahnutého pokroku a smerov do budúcnosti.

2. Prvá časť – Kohézia, konkurencieschopnosť, zamestnanosť a rozvoj – Situácia a smery

2.1 Na základe rôznych štatistických výsledkov, sa správa dotýka súčasného stavu kohézie v Európe, v ekonomickej, sociálnej a teritoriálnej rovnováhe, najmä s ohľadom na pozitívny účinok na konvergenciu.

2.2 Dokument podrobne analyzuje pokrok „kohéznych štátov“ v oblasti reálnej konvergenencie, na základe informácií z roku 2001, aj keď sa niektoré údaje vzťahujú na rok 2002; a načrtáva niektoré perspektívy. Analýza sa dotýka rovnako kohézie v rozšírenej Európe.

2.3 V tejto časti správy figurujú hlavne: rozvoj výroby a zamestnanosti v krajinách, ktorých sa týka kohézia, v posledných rokoch vo vzťahu k ostatným štátom EÚ a vývoj v odlišných podmienkach medzi 15 regiónmi Európy za posledné desaťročie so zvláštnym dôrazom na regióny cieľa 1. Správa hodnotí aj súčasný ekonomický rozvoj v nových členských štátoch. V hodnotení sú analyzované rôzne dosiahnuté výsledky v týchto krajinách a skutočnosť, akým spôsobom sa krajiny približujú k úrovni priemerného príjmu v EÚ. Už dávno je potrebné, aby došlo k jeho zvýšeniu.

2.4 Starnutie európskej populácie, faktory, determinujúce konkurencieschopnosť, rozvoj a zamestnanosť, hlavne modernizácia a kompetencia, ako i ochrana životného prostredia na úrovni cieľov z Göteborgu, to sú aspekty, ktoré sú mottom tejto časti správy.

2.5 Všeobecné pripomienky

2.5.1 Za týchto posledných desať rokov, najmä v druhej polovici deväťdesiatych rokov, dosiahla národná a regionálna jednota významný pokrok, zmiernili sa rozdiely medzi krajinami ako i regiónmi EÚ. Avšak kohézia medzi členskými štátmi bola významnejšia ako tá medzi regiónmi.

2.5.2 Napriek pozitívnemu vplyvu štrukturálnych fondov a napriek dosiahnutému pokroku, pretrvávajú ešte veľmi veľké rozdiely v oblasti prosperity/hospodárskych výsledkov, ktoré odrážajú štrukturálne nedostatky niektorých krajín/regiónov.

2.5.3 Niektoré problémy pretrvávajú aj na úrovni konkurencieschopnosti znevýhodnených regiónov. Niektoré európske regióny sú príliš izolované, chýba im kvalifikovaná pracovná sila a nemajú prostriedky na prístup k informatike.

2.5.4 V oblasti sociálnej kohézie zamestnanosti sa dosiahol najnižší pokrok:

2.5.4.1 Dlhodobá nezamestnanosť zostáva vysoká;

2.5.4.2 Nepatrný nárast zamestnanosti v 15-člennej Európskej únii v roku 2001, a zníženie pracovných miest v posledných rokoch v kandidátskych krajinách, prispel k stále väčšiemu nárastu rozdielov medzi regiónmi;

2.5.4.3 Prirodený nárast populácie sa znížil vo väčšine európskych regiónov a existujú predpovede, že sa ešte zníži v nasledujúcich rokoch (demografické výhľady uvádzajú zníženie v rôznych členských štátoch a prístupujúcich krajinách, iba s niektorými výnimkami);

2.5.4.4 Najdôležitejším faktorom zamestnanosti: počet osôb v aktívnom veku sa znižuje oveľa rýchlejšie ako celkovej populácie. Výhľady do roku 2025 uvádzajú, že osoby nad päťdesiat rokov budú tvoriť 35 % aktívneho obyvateľstva v 15-člennej EÚ, oproti 26 % v roku 2000. To bude sprevádzať neustály nárast časti populácie nad 65 rokov;

2.5.4.5 Čísla uvádzajú rovnako zvýšenie počtu závislých starých osôb. V EÚ s 15-timi členmi, predstavujú v súčasnosti osoby nad 65 rokov a viac, asi 25 % populácie aktívneho obyvateľstva; z iného pohľadu, pripadajú na jedného dôchodcu štyri osoby vo veku od 15 do 65 rokov. V roku 2025, sa toto percento zvýši na 36 %, čo je menej ako tri osoby v aktívnom veku na jedného dôchodcu. V kandidátskych krajinách, tento pomer predstavuje minimálne od 20 % maximálne do 30 %.

2.5.4.6 Cieľom správy je aj upútať pozornosť na skutočnosť, že údaje neuvádzajú, koľko osôb v aktívnom veku, ktorí by mali znášať náklady na ľudí vo veku od 65 rokov a viac, bude zamestnaných (v roku 2002, bolo 64 % populácie v aktívnom veku v 15-člennej únii zamestnaných, v kandidátskych krajinách to bolo 56 % s veľkými rozdielmi medzi krajinami a regiónmi).

2.5.5 Správa upozorňuje na skutočnosť, že rozdiely medzi krajinami a regiónmi Európskej únie, tak v pomere príjmu ako i zamestnanosti, sa ešte zvýraznia s prístupom nových členských štátov v máji 2004. Tieto krajiny dosiahli zvýšené miery nárastu, ale ich HDP na obyvateľa a v mnohých prípadoch aj

počet pracovných miest je omnoho nižší ako priemer v pätnástich krajinách.

2.5.6 Z hľadiska stúpajúcej vzájomnej závislosti, ktorá existuje v oblasti obchodu a investícií, hospodársky rozvoj v nových členských štátoch by mohol prispieť k zvýšenej miere nárastu pre celok Európskej únie. Tieto výhody majú najmä Nemecko a Francúzsko.

2.5.7 V rozšírenej Európskej únii, bude možné rozdeliť krajiny do troch skupín podľa HDP na obyvateľa:

— prvá skupina, dvanástich z pätnástich súčasných členských štátov, bude mať HDP na obyvateľa výrazne vyšší ako priemer EÚ (o 10 % a viac);

— druhá skupina siedmich krajín, sa skladá z troch súčasných členských štátov, Španielska, Portugalska, Grécka, a Cypru, Slovinska, Malty a Českej republiky, HDP na obyvateľa je od 73 % do 92 % priemeru 25-člennej Európskej únie;

— v tretej skupine je osem krajín (vrátane Bulharska a Rumunska), HDP na obyvateľa bude nižší ako 60 % priemeru Spoločenstva.

2.5.8 V časti správy, ktorá sa zaoberá územnou celistvosťou, sa uznáva, že kooperácia medzi regiónmi v cezhraničných, medzinárodných a interregionálnych rozmeroch, veľmi prispela k podpore vyváženého rozvoja územia Spoločenstva.

2.5.9 Faktory, ktoré determinujú rozvoj a konkurencieschopnosť sa vzťahujú na stále pretrvávanie regionálnych rozdielov:

— na úrovni ľudských zdrojov majú menej prosperujúce regióny vyšší počet predčasne ukončenej školskej dochádzky, počet osôb, ktoré sa ďalej vzdelávajú je omnoho nižší v zjednotených krajinách s výnimkou Írska, a v mnohých prípadoch, je ešte nižší v kandidátskych krajinách;

— správa uvádza rôzne ukazovatele, ktoré ukazujú veľké rozdiely medzi 15-timi krajinami EÚ v inovačných aktivitách. Náklady na výskum a rozvoj potvrdzujú zaostávanie krajín cieľa 1 (v podnikovom sektore, náklady na výskum a rozvoj vo vzťahu k HDP, nezodpovedajú európskemu priemeru, a sú na nižšej úrovni ako jeho 1/5).

2.5.9.1 V kandidátskych krajinách sú náklady na výskum a rozvoj vo vzťahu k HDP nižšie ako v druhej časti 15-člennej EÚ, ale sotva nižšie ako v regiónoch cieľa 1.

2.5.9.2 Tak ako je to v krajinách pätnástky EÚ, na úrovni prístupujúcich krajín sa rovnako konštatuje relatívna koncentrácia výdavkov na výskum a rozvoj v najviac prosperujúcich regiónoch.

2.5.9.3 Regionálne nerovnosti pretrvávajú tiež v prístupe k informačným a spravodajským službám.

2.5.10 Správa rovnako referuje o potrebe určiť podmienky na dosiahnutie trvalo udržateľného regionálneho rozvoja, ako i na pokračovanie v stratégii podpory zamestnanosti. Zdôrazňuje potrebu zabezpečiť na národnej úrovni vhodné makroekonomické stabilné prostredie, ktoré povedie k rozvoju ako i právny a daňový systém, ktorý podporuje podniky. Na regionálnej úrovni správa vyzdvihuje potrebu disponovať infraštruktúrou a kvalifikovanou pracovnou silou, najmä v regiónoch cieľa 1 a v kandidátskych krajinách, kde pretrvávajú veľké rozdiely v týchto dvoch oblastiach; do popredia uvádza potrebu, aby regióny zlúčili podmienky, priamo spojené s nedotknuteľnými faktormi konkurencieschopnosti, ako sú inovácia, výskum a rozvoj a využitie IT, aby sa dosiahli ciele Lisabonskej stratégie.

2.5.11 Správa rovnako spomína existenciu základných rozdielov medzi členskými štátmi a medzi regiómi v oblasti ochrany životného prostredia, z pohľadu realizácie cieľov z Göteborgu.

2.6 Krajiny, ktorých sa týka kohézia, („kohézne krajiny“)

2.6.1 Detailná analýza o konvergencii podľa HDP na obyvateľa, zamestnanosti a produktivite v krajinách, ktorých sa týka kohézia, umožňuje konštatovať, že tieto krajiny pokračujú v snahe dostať sa zo zaostalosti a v období 1994-2001 zaznamenali veľký rozvoj oproti priemeru EÚ. Príklad Írska sa používa na konkrétnu účinnú demonstráciu pozitívneho prínosu Štrukturálnych fondov, pokiaľ sú kombinované s národnou politikou, ktorá vedie k rozmachu.

2.6.2 Správa poukazuje na výrazné zníženie ekonomického rozvoja EÚ od poslednej správy, zníženie, ktoré neodvratne vplýva na kohéziu, nie iba preto, že spôsobilo nárast nezamestnanosti, ale tiež preto, že spôsobilo nepriaznivú klímu na sledovanie zníženia rozdielov v príjme a zamestnanosti medzi regiómi.

2.6.3 Zníženie ekonomického rozvoja v EÚ sa dotklo skoro všetkých členských štátov. Zdá sa, že medzi krajinami, ktorých sa týka kohézia, sa to dotklo najviac Portugalska. Správa evokuje tiež možnosť, že v Portugalsku mohlo dôjsť k inverzii konvergenčných dráh smerom k európskemu priemeru, ak sa zoberú do úvahy údaje z roku 2001 a ak sa predpovede na rok 2004 potvrdia.

2.6.4 Správa uvádza, že do roku 2001 sa podporovalo zmiernenie rozdielov príjmu (HDP na obyvateľa) medzi menej prosperujúcimi regiómi EÚ (hlavné ciele kohéznej politiky) a ostatných regiónoch. Naopak nie je možné povedať, čo sa stalo od roku 2001, pretože nedisponujeme najnovšími údajmi z regiónov).

2.7 Kandidátske krajiny

2.7.1 Zisťuje sa prehĺbenie rozdielov v oblasti HDP na obyvateľa medzi regiómi kandidátskych krajín. V Českej republike a na Slovensku, 20 % populácie, ktorá žije v najviac prosperujúcich regiónoch má dvojnásobný príjem na obyvateľa ako 20 % populácie, ktorá žije v najchudobnejších regiónoch.

2.7.2 V správe sa vysvetľuje, že na to, aby sa priblížila úroveň príjmu týchto krajín úrovni priemerného príjmu v EÚ, musia mať dlhodobu zvýšenú mieru hospodárskeho rastu. Rovnako sa upresňuje, že rozvoj v týchto krajinách prospeje celému spoločenstvu znížením nezamestnanosti a povedie k zvýšeniu sociálnej súdržnosti.

2.7.3 Od roku 2001, sa zistilo spomalenie ekonomického nárastu v kandidátskych krajinách, ktoré sa čiastočne pripisuje zníženému nárastu v EÚ, a menšiemu objemu jeho exportných trhov, čo spôsobilo pokles v zamestnanosti.

2.7.4 V roku 2002, sa v desiatich kandidátskych krajinách dosiahla miera zamestnanosti 56 %, čo je omnoho nižšia úroveň ako priemer v EÚ s 15-timi členmi, kde sa pohybuje okolo 64 %. Vo všetkých kandidátskych krajinách, s výnimkou Cypru, je miera zamestnanosti nižšia ako stanovujú ciele Lisabonskej stratégie pre Európu (67 % v roku 2005 a 70 % v roku 2010).

2.8 Rozšírenie

2.8.1 Rozšírenie spôsobí prehĺbenie rozdielov medzi členskými štátmi, ktoré najviac a najmenej prosperujú. Aj keď nové členské štáty zaznamenali v poslednej dobe rýchlejší rozvoj ako 15 krajín EÚ, rozpätie v HDP na obyvateľa zostáva také, ako bolo uvedené. V roku 2002, iba Malta, Česká republika, Cyprus a Slovinsko mali HDP na obyvateľa zreteľne vyšší ako à 60 % priemer v 15 –člennej EÚ. Poľsko, Estónsko a Litva sa pohybovalo na úroveň miera okolo 40 %, v Lotyšsku bola 35 % a okolo 25 % bola v Bulharsku a Rumunsku.

2.8.2 Rozšírenie bude mať omnoho výraznejší účinok v rozdieloch medzi regiómi ako medzi krajinami. Podľa posledných odhadov (2001), okolo 73 miliónov osôb, čo je 19 % populácie 15 – člennej EÚ, má nižší príjem na obyvateľa ako 75 % priemeru spoločenstva. Rozšírenie zväčší objem počtu osôb, ktoré žijú v regiónoch s HDP nižším ako 75 % priemeru 25 člennej EÚ na obyvateľa. Týchto osôb bude okolo 123 miliónov v dvadsaťpäťčlennej EÚ a ak sa tam zaradi Bulharsko a Rumunsko, ich celkový počet dosiahne 153,5 miliónov, čo je dvakrát viac ako dnes.

2.8.3 V správe sa konštatuje, že vzhľadom na štatistický efekt rozšírenia, ktorý zníži priemerný HDP na obyvateľa, ak zostane nezmenené kritérium na stanovenie štatútu regiónu s cieľom 1, niektoré regióny stratia ich možnosť voľby, ktorú znovu nastoluje tento cieľ, aj keď sa ich príjem nezvýši (pred a po rozšírení). Viaceré regióny v Nemecku, Španielsku, Grécku, Taliansku a Portugalsku budú napríklad v takejto situácii.

3. Druhá časť – Odozva politík členských štátov na zjednotenie

3.1 Druhá časť správy poskytuje analýzu, ako prispeli národné politiky, dopĺňujúce zjednotenú politiku Európskej únie, kde obe strany očakávali, že prispedia nielen k dosiahnutiu vyrovnaných príjmov a kvality života v regiónoch, ale aj k viac vyváženému územnému rozvoju každej krajiny, a celej Únie.

3.1.1 Komisia upresňuje obmedzenia, ktoré si vynútili zníženie verejných nákladov na zlepšenie kvality programov. V každom prípade nie je možné získať informáciu, do akej miery prispeli tieto k účinnosti politiky regionálnej súdržnosti.

3.1.2 Údaje o verejných nákladoch v rôznych členských štátoch, aj keď sú nekompletné, jasne uvádzajú, že podstatná časť verejných nákladov v členských štátoch EÚ, najmä v oblasti sociálnej ochrany, sú spojené s európskym sociálnym modelom a že premyslene alebo nepremyslene, prispeli pozitívnym spôsobom k zníženiu rozdielov v príjmoch a kvalite života.

3.1.3 Pokiaľ sa týka úprav v zložení verejných nákladov, správa zdôrazňuje skutočnosť, že napriek starnutiu populácie a zvýšenému počtu dôchodcov, sa v EÚ prejavila v období od roku 1995 do roku 2002 tendencia znížiť, v percentách HDP, výdavky na sociálne dávky s výnimkou niektorých krajín ako Nemecko, Grécko, Portugalsko a najmenej Taliansko.

3.1.4 V paragrafe o politike regionálneho rozvoja v členských štátoch, sa správa zmieňuje o tom, že prístup k regionálnemu rozvoju diferencuje jeden štát od druhého vplyvom inštitucionálnych faktorov (hlavne stupeň decentralizácie politiky hospodárskeho rozvoja) ako i rôznych pohľadov na činitele, ktoré determinujú hospodársky rozvoj.

3.1.5 Ak zoberieme do úvahy ich prínos pri vytváraní pracovných miest a skutočnosť, že ide o mechanizmus prenosu technológií a kompetencií, predstavujú politiky namierené na pritiahnutie priamych zahraničných investícií dôležitý prvok stratégie regionálneho rozvoja, preto má významná časť regionálnej podpory za cieľ zvýšiť atraktivitu regiónov pre zahraničných investorov.

3.1.6 Aj keď nekompletné, údaje vádzajú, že prílev investícií sa uskutočňuje disproporcionálne v regiónoch, ktoré sú ekonomicky dynamickejšie, a to vo vnútri krajín ako i v celej Európskej únii.

3.1.7 Takto sú vlády krajín, ktorých sa týka kohézia, ako i kandidátskych krajín konfrontované v zvláštnej dileme, ktorou je na jednej strane potreba pritiahnúť investície do menej rozvinutých regiónov, a na druhej strane skutočnosť, že tieto investície prirodzene prichádzajú do najdynamickejších regiónov.

4. Tretia časť – Odozva politík spoločenstva: konkurencioschopnosť, zamestnanie a kohézia

4.1 Druhá správa o kohézii prezentovala prínos politik spoločenstva pre zjednotenie. Tretia časť správy na prerokovanie predstavuje základné zmeny, ku ktorým došlo od roku 2001, prostredníctvom cieľov z Lisabonu a Göteborgu.

4.1.1 Výsledky rôznych iniciatív, ohlásených v rámci Lisabonskej stratégie svedčia o dosiahnutom pokroku najmä na úrovni využívania nových technológií (školy dostali počítače napojené na Internet, rozvoj verejných „on line“ služieb vo všetkých kandidátskych krajinách, niektoré z nich dosiahli v niektorých oblastiach lepšie výsledky ako niektoré súčasné členské štáty EÚ).

4.1.2 Aj keď existujú rozdiely medzi členskými štátmi, možno konštatovať pozitívne účinky, ktoré mala európska stratégia zamestnanosti na pracovnom trhu (zníženie priemernej miery nezamestnanosti v EÚ a zvýšenie miery účasti pracovnej sily v aktívnej populácii).

4.1.3 V rámci prieskumu ostatných politík spoločenstva, ktoré majú za cieľ posilniť ekonomickú a sociálnu kohéziu, najmä politiky dopravy, telekomunikačnej politiky, energetickej politiky, politiky poľnohospodárstva a rybolovu a politiky životného prostredia, dáva správa do popredia rozvoj transeurópskych sietí a komunikácií, ktoré umožnili dosiahnuť väčšiu prístupnosť najmä od roku 1991. Prevláda nádej, že tieto výsledky sa budú dosahovať aj v nasledujúcich rokoch, najmä v kandidátskych krajinách.

4.1.4 Vzhľadom na to, že trvalo udržateľný rozvoj je prioritou energetickej politiky v nadväznosti na protokol z Kyota, správa zdôrazňuje rozvoj nových zdrojov energie, ktorý umožní periférnym regiónom obmieňať ich energetické zdroje a zvýšiť ich kvalitu života. Investície na ochranu životného prostredia môžu tiež prispieť pozitívnym spôsobom na tvorbu pracovných miest.

4.1.5 Správa konštatuje, že štátne podpory a politika zjednotenia sa dopĺňajú a uznáva, že tieto podpory musia byť prísne kontrolované, aby sa dosiahli ciele Lisabonskej stratégie a ciele z Göteborgu, dôvod, pre ktorý boli členské štáty vyzvané, aby preorientovali tieto podpory do horizontálnych oblastí.

4.2 Nakoniec, bezpečné prostredie, kde je v podstate rešpektované právo, predstavuje základnú podmienku na trvalo udržateľný hospodársky rozvoj.

5. Štvrtá časť – Odozva a pridaná hodnota štrukturálnej politiky

5.1 Táto časť správy poskytuje prehľad výsledkov účinných intervencií v kohéznej politike obdobia 1994-1999. Uvádza aj predbežné výsledky, zavedené v niektorých programoch v plánovanom období 2000-2006. Analyzujú sa rôzne aspekty kohéznej politiky: dosiahnutý výsledok štrukturálnych politík v podpore rozvoja najmenej uprednostňovaných regiónov, účinok týchto politík mimo regiónov cieľa 1, zvláštna úloha EŠF v oblasti investícií do výchovy, zamestnanosti a vzdelávania, úloha štrukturálnych politík v podpore kooperácie a nakoniec predstupová podpora v nových členských štátoch.

5.2 Z dosiahnutých výsledkov, uvedme do popredia nasledovné:

5.2.1 V rokoch 1989 a 1993 ako i 1994 a 1999, skoro všetky cieľové krajiny skupiny 1, zaznamenali výrazné zvýšenie verejných investícií.

5.2.2 Štrukturálne fondy podporovali rozvoj transeurópskych dopravných sietí, čo zvýšilo atraktivnosť regiónov a rozvoj hospodárskej aktivity.

5.2.3 Uznalo sa, že investície do infraštruktúry a zariadení nie sú dostatočné na rozvoj ekonomiky, založenej na kompetencii, a preto sa v priebehu posledného desaťročia zamerali štrukturálne politiky aj na nárast objemu výskumu a rozvoja, najmä v regiónoch cieľa 1.

5.2.4 Štrukturálne finančné podpory rovnako prispeli pozitívne k ochrane životného prostredia.

5.2.5 Najnovšie empirické štúdie analyzovali reálnu konvergenciu medzi regiónmi. Poukázali na existenciu kladnej korelácie medzi výškou štrukturálnych podpôr a nárastom HDP v reálnych rozmeroch.

5.2.6 Na základe makro-ekonomických simulácií štrukturálnych politík v období od roku 1994 a 1999 sa odhaduje, že v Grécku presiahol reálny HDP v roku 1999 o 2,2 %, a že toto číslo dosiahlo 1,4 % v Španielsku, 2,8 % v Írsku a 4,7 % v Portugalsku. Tieto rozdiely odrážajú rôznu stupeň otvorenosti ekonomík, ktorá je najvyššia v dvoch posledných krajinách.

5.2.7 Štrukturálne podpory sprevádzalo aj významné zvýšenie investícií – ktoré sa odhaduje na viac ako o 24 % v Portugalsku a o 18 % v Grécku v 1999 – najmä do infraštruktúry a ľudských zdrojov.

5.2.8 Skúsenosť ukazuje, že v niektorých prípadoch štrukturálna podpora uprednostnila národnú konvergenciu (Írsko), zatiaľ čo v iných prípadoch, mala tendenciu postaviť sa proti účinkom polarizácie hospodárskej činnosti (Španielsko). Avšak, miera, v akej sa takéto rozhodovanie uskutočňuje v regionálnej a národnej konvergencii, závisí najmä od priestorového prerozdelenia hospodárskej činnosti a zaľudnenia v krajinách, ktorých sa to týka.

5.2.9 Štrukturálne fondy prispeli k hospodárskej integrácii v dôsledku prílivu tovaru a investícií. Obchodné výmeny krajín, ktorých sa týka kohézia, predstavujú v Európskej únii viac ako dvojnásobok v priebehu posledného desaťročia. Časť tohto nárastu predstavuje sumy, ktoré iné krajiny získali zo štrukturálnych fondov, určených relatívne znevýhodneným regiónom. Odhaduje sa, že v období 2002 až 2006, sa približne jedna štvrtina (24,1 %) týchto výdavkov vráti do Únie, hlavne formou zvýšenia exportu hlavne strojov a zariadení do krajín, ktorých sa týka kohézia. Toto percento sa oveľa viac zvýši v Grécku (42,3 % štrukturálnej podpory) a v Portugalsku (35,2 %).

5.2.10 Štrukturálne fondy rovnako prispeli /okrem regiónov cieľovej skupiny 1/, k hospodárskemu rozvoju iných regiónov EÚ, ktoré majú štrukturálne problémy (oblasti priemyselného úpadku, vidieckej oblasti). Správa uvádza výsledky najnovších štúdií o hlavných účinkoch, ktoré sa v tejto oblasti zaznamenali v období rokov 1994-1999. Finančné podpory spoločenstva prispeli k reštrukturalizácii tradičných priemyslov, diverzifikácii hospodárskej činnosti a vytvoreniu pracovných miest v oblastiach, ktoré podporu využili v tomto období.

5.2.11 Podrobné štúdie ukazujú, že náklady na výskum a rozvoj, na inovácie a prechod na nové technológie boli veľmi účinné najmä preto, lebo vytvorili nové pracovné miesta a zachovali už existujúce pracovné miesta. Avšak v niektorých prípadoch, objem inovácií v týchto oblastiach neprekračuje objem najmenej rozvinutých regiónov EÚ. Protirečí to dotáciami, ktoré dostali na infraštruktúru, najmä na dopravné a telekomunikačné systémy a ľudské zdroje. Základné úsilie sa dosiahlo rovnako aj v oblasti prebudovania starých priemyselných oblastí a zlepšenia životného prostredia najmä v mestských zónach.

5.2.12 V oblasti podpôr poľnohospodárstvu, vidieckemu rozvoju a rybolovu, správa uvádza rovnako výsledky opatrení, ktoré boli prijaté v rámci cieľa 5a a 5b v období 1994-1999.

5.2.13 Podstatná časť finančnej podpory Európskych sociálnych fondov (ESF) poslúžila, okrem regiónov cieľovej skupiny 1/, na podporu iných regiónov EÚ. V období 1994-1999, mali finančné podpory ESF pre regióny skupiny 3 a 4 pozitívny dopad na nezamestnanosť, najmä na dlhodobú nezamestnanosť, ako aj na etnické menšiny a rovnoprávnosť možností medzi ženami a mužmi.

5.2.14 Viacero iniciatív spoločenstva, ktoré mali za cieľ kooperáciu a siete doplnilo nie zanedbateľným spôsobom politikou zjednotenia. INTERREG II prispel v podpore sietí medzi krajinami, k výmene skúseností medzi regiónmi a odovzdávaniu vedomostí, aj keď výsledky, ktoré sa dosiahli v oblasti zmierňovania izolácie, boli slabšie, totižto niektoré regióny výrazne rozšírili pozemné komunikácie ako i prístavné zariadenia (týka sa to najmä Grécka, Nemecka a Fínska), zatiaľ čo v niektorých hraničných oblastiach, ako napríklad medzi Portugalskom a Španielskom, boli výsledky viac obmedzené.

5.2.15 Správa zdôrazňuje rovnako prínos spoločenstva URBAN na rozvoj mestských zón a zlepšenie kvality života.

5.2.16 Rozšírenie predstavuje výzvu navyše v oblasti politiky súdržnosti. Je známe, že finančná podpora zo štrukturálnych fondov bude životne dôležitá pre nové členské štáty na to, aby posilnili konkurencieschopnosť a priblížili sa k úrovni HDP na európskeho obyvateľa, o to viac, že sa od týchto krajín vyžaduje minimálna príprava pre administratívne kapacity a riadenia konkurzov, do ktorých sa prihlásia. Predvstupové finančné podpory predstavujú z istého hľadiska pre krajiny, ktoré ich využijú, skúsenosť, v ktorej sa naučia efektívne využívať finančné podpory skôr, než dostanú omnoho väčšie úvery. V každom prípade, po roku 2006 bude musieť byť posilnená administratívna spôsobilosť a schopnosť decentralizovať zavádzanie programov.

6. Úvahy Európskeho a sociálneho výboru

6.1 Výsledky, ktoré sa uvádzajú v správe ukazujú, že kohézna politika má kladné, zreteľné účinky.

6.2 EHSV chce poukázať na obavu z toho, že realizáciu cieľov politiky súdržnosti je možné viac badať medzi členskými štátmi ako medzi regiónmi. Napriek pozitívnemu vývoju, pretrvávajú rozdiely medzi regiónmi v hospodárskom a sociálnom rozvoji. EHSV rovnako zdôrazňuje, že rozšírenie

ešte prehĺbuje tieto rozdiely, čo predstavuje pre politiku súdržnosti veľké úlohy.

6.3 EHSV je toho názoru, že rozšírenie prinesie veľký rozmach vnútorného trhu spoločenstva, ktorý ponúkne nové možnosti, s rôznymi cieľmi v rôznych krajinách EÚ. Vzhľadom na vzájomnú narastajúcu závislosť v obchode a investíciách, hospodársky rozvoj v nových členských štátoch môže spôsobiť hospodársky nárast celej EÚ (štrukturálne fondy prispeli k zvýšeniu hospodárskej integrácie, o čom svedčí aj príliv investícií a zvýšený objem transakcií).

6.4 EHSV takisto konštatuje, že regióny, ktoré boli určené na získanie finančnej podpory neboli jedinými, ktoré využili štrukturálne fondy. Podstatná časť podpôr, ktoré boli smerované do málo rozvinutých regiónov, sa vrátili do najviac rozvinutých regiónov Európskej únie formou ich exportov. Odhaduje sa, že v období 2000 až 2006, dosiahne tento účinok návratu jednu štvrtinu, okolo (24,1 %) štrukturálnych podpôr v rámci cieľovej skupiny 1. Dlhodobý, rozvoj dosiahnutý v týchto regiónoch otvorí nové trhy aj pre regióny a krajiny, ktoré sú čistými prispievateľmi, vytvoriac tak priaznivé podmienky pre ich vlastné hospodárstva.

6.5 Údaje, ktoré sú k dispozícii, uvádzajú, že príliv investícií sa lokalizuje disproporcionálne v regiónoch a krajinách EÚ, ktoré sú najdynamickejšie, čo vyvoláva vážnu dilemu pre vlády „kohéznych“ a kandidátskych krajín.

6.6 Koordinácia politík rôznych odvetví Spoločenstva je pre súdržnosť pozitívna, najmä v oblasti politiky poľnohospodárstva a rybolovu, dopravnej politiky a politiky výskumu a rozvoja a politiky výchovy a odborného vzdelávania.

6.7 Finančné podpory Spoločenstva sú rovnako dôležité aj pre iné krajiny ako tie, ktoré sa nachádzajú v cieľovej skupine I, ak berieme do úvahy zníženie hospodárskych a sociálnych rozdielov.

6.8 Oslabenie hospodárskeho nárastu malo vo všeobecnosti nepriaznivý dopad na zamestnanosť. Miera zamestnanosti v 15-člennej EÚ neprekračuje ambiciózne ciele, ktoré stanovila Európska rada v Lisabone; priemerná hodnota skrýva hlboké rozdiely medzi rôznymi krajinami Únie.

6.9 Demografické tendencie, najmä starnutie pracovnej sily, budú mať vážny dôsledok na perspektívy pracovného trhu v EÚ; jasne ukazujú potrebu zvýšiť vzdelávanie / výuku počas celého života.

6.10 Demografické výhľady stavajú do popredia potrebu, aby sa dosiahla vyššia úroveň zamestnanosti v budúcich rokoch, tak, aby nespôsobila zvýšené sociálne tlaky, čo by malo prebiehať spolu s rastom produktivity.

6.11 Zdá sa, že je potrebné zamerať európsku ekonomiku na aktivity, založené na kompetencii, inovácii a nových informačných a spravodajských technológiách, aby sa európske hospodárstvo stalo viac konkurencieschopné a zvýšilo zamestnanosť a životnú úroveň. Vcelku ide o to, aby sa konkretizovali ciele Lisabonskej stratégie.

7. Priority zjednotenej politiky

7.1 EHSV súhlasí s novou štruktúrou kohéznej politiky EÚ na obdobie po roku 2006, založenej na určitom počte priorít (I - konvergencia; II - pracovná a regionálna konkurencieschopnosť; III - európska územná kooperácia) a ich konkrétnu realizáciu zameriava na Lisabonskú a Göteborgskú stratégiu na národnej a regionálnej úrovni.

7.2 Podľa názoru EHSV, údaje, ktoré sa uvádzajú v tejto správe jasne poukazujú na potrebu zdvojnásobiť úsilie v oblasti súdržnosti v rozšírenej únii, preto súhlasí s tým, aby sa cieľ konvergencie sústredil v prvom rade na regióny, ktoré majú HDP na obyvateľa nižší ako 75 percentný priemer spoločstva. Je rád, že sa osobitná starostlivosť venuje tým krajinám, na ktoré sa zameriava „štatistika“, ktorým by sa mala udeliť vyššia finančná podpora, ako bolo rozhodnuté v roku 1999, v rámci „finančnej podpory prechodného charakteru“.

7.3 EHSV pozitívne prijíma návrh vyčleniť Kohézny fond na ciele konvergencie a domnieva sa, že tento by mal fungovať naďalej podľa národnej logiky (Členské štáty, ktorých HND je nižší ako 90 % priemeru spoločstva) a tak, aby jeho zavádzanie nebolo limitované regionálnymi kritériami.

7.4 EHSV podporuje názor, že má zmysel venovať sa kohéznej politike mimo členských štátov a menej rozvinutých regiónov (treba totižto podporovať konkurencieschopnosť a znížiť rozdiely medzi regiónmi, ako i viesť európsku stratégiu zamestnanosti). Je toho názoru, že sa treba sústrediť na tému určitého počtu priorít v oblasti konkurencieschopnosti (ekonomika založená na kompetencii, prístupnosti, životnom prostredí a služieb všeobecného dopytu).

7.5 Takisto súhlasí so skutočnosťou, že druhou prioritou by mal byť zvláštny prístup k regiónom, ktoré boli vybrané do cieľovej skupiny 1 a ktoré nerešpektujú kritéria voliteľnosti v rámci hlavnej úlohy konvergencie, ktoré využijú jednu väčšiu finančnú podporu počas prechodného obdobia („dočasná podpora“).

7.6 Finančná podpora na cezhraničnú, transnacionálnu a interregionálnu spoluprácu bola dôležitá v európskej územnej integrácii čo je dôvod, kvôli ktorému EHSV podporuje návrh Komisie vytvoriť nový cieľ, ktorý bude ťažiť zo skúseností, získaných v iniciatíve INTERREG. Tento cieľ by sa zameriaval na územnú kooperáciu, dodržiavajúc cezhraničné, interregionálne ako i medzinárodné rozmery, ako i na možnosť, aby členské štáty mohli zaradiť prímorské oblasti do cezhraničných oblastí. Okrem toho, regióny, ktoré majú spoločnú hranicu s novými členskými štátmi sa novej situácii musia prispôbiť. Mal by sa pre ne vytvoriť špeciálny program. EHSV potvrdzuje svoj súhlas s tým, aby sa zreteľne zvýšili finančné prostriedky, vynaložené na cieľ Európskej teritoriálnej spolupráce vo vzťahu k fondom, ktoré na to boli vyčlenené v programe INTERREG.

7.7 Výbor priaznivo prijíma úmysel Komisie navrhnuť nový právny nástroj „cezhraničné regionálne správne celky“, ktorý má ulahčiť kooperáciu medzi členskými štátmi a miestnymi úradmi a posilniť vzťahy na vonkajších hraniciach, to znamená s novými susedmi.

7.8 Súhlasí s Komisiou, aby do súboru programov bola zaradená otázka, ktorá sa zameriava na územné špecifiká a nezaobíde sa, že musia zohľadňovať potrebu potláčať rôzne druhy sociálnej diskriminácie.

7.9 Kladne prijíma skutočnosť, že sa prisudzujú dôležitosť mestským oblastiam: súhlasí, aby sa do programov integrovala činnosť v tejto oblasti, kladol výnimočný dôraz na riešenie problémov miest a uznala sa im úloha motora v regionálnom rozvoji. Tak ako Komisia, EHSV priznáva, že spolupráca medzi mestami je dôležitá ako kľúčový prvok teritoriálnej kooperácie.

7.10 EHSV sa domnieva, že je obzvlášť dôležité zaručiť, aby sa nové používané nástroje vo vidieckych oblastiach integrovali do politiky poľnohospodárstva v spoločstve, a udržiaval súčasný stupeň koncentrácie finančnej podpory v najmenej rozvinutých regiónoch a krajinách, v rámci programov konvergencie. Upozorňuje na potrebu neobmedziť podporu spomenutých vidieckych oblastí len na poľnohospodárske projekty, ale aj iné, ktoré by umožnili rozvoj vidieckeho prostredia.

8. Systém riadenia

8.1 EHSV podporuje zníženie finančných podporných programov kohéznej politiky na tri nástroje (FEDER, FSE a Kohézne fondy) a v princípe aj zníženie počtu cieľov, ktoré sa viažu na finančné podporné programy, čo povedie k zjednodušeniu a účinnosti plánovania.

8.2 Výbor súhlasí s posilnením kooperácie medzi členskými štátmi, miestnymi úradmi a hospodárskymi a sociálnymi partnermi.

8.3 Súhlasí s tým, že je dôležité pravidelné vyhodnocovať účinky regionálnych politík na teritoriálnej úrovni. Toto vyhodnotenie by malo na doporučenie Komisie obsahovať aj vyhodnotenie dopadu na rozvoj obchodovania.

8.4 EHSV považuje za dôležité, že Komisia bude vo svojich budúcich správach uvádzať do popredia rovnosť príležitostí pre ženy a mužov a bude vyhodnocovať prínos jednotnej politiky v tejto oblasti.

8.5 Čo sa týka systému riadenia, EHSV súhlasí s tým, aby sa dodržiavali štyri princípy (plánovanie, partenariát, koncentrácia a doplňovanie) a aby bolo zavedené zjednodušenie, ktoré sa zakladá na dosiahnutej decentralizácii. Domnieva sa však, že tento rast decentralizácie nesmie obnoviť otázku potreby, aby Komisia ďalej sledovala predbežné realizovanie programov, aby sa zabezpečila nadväznosť regionálnej politiky v únii a zabránilo sa odchýlkam, ktoré by znehodnotili sledované ciele. Kontrola ktorú bude vykonávať Komisia, musí byť prísna nie iba v oblasti správneho využitia fondov, aby sa zamedzilo akejkoľvek odchýlke, ale zároveň aj preto, aby sa dalo preveriť, či finančné projekty spĺňajú účel, na aký boli poskytnuté.

9. Partnerstvo pri realizácii štrukturálnych fondov

9.1 EHSV opätovne pripomína svoje stanovisko k téme „Partnerstvo pri realizácii štrukturálnych fondov“⁽¹⁾, z ktorého vyzdvihuje nasledujúce body:

9.2 Je prvoradé zaoberať sa úvahami o kontrolných výboch podľa článku 35 nariadenia o štrukturálnych fondoch. Nové dôležité úlohy, ktorými boli tieto orgány, alebo orgány, ktoré by ich zastupovali, poverené si nevyhnutne vyžadujú prehodnotenie mechanizmov účasti sociálnych partnerov.

9.3 Predovšetkým je potrebné, aby účasť partnerov v kontrolných orgánoch bola povinná a hodnotená tými, ktorí majú hlasovacie právo, čo by umožnilo, aby ich postavenie pri riešení otázok v tejto inštitúcii bolo jasné.

9.4 Komisia by mala objednať vypracovanie aktualizovanej štúdie rôznych modelov účasti, ktoré sa využívali na národnej a regionálnej úrovni, čo by umožnilo vyhodnotiť a rozšíriť sériu menej známych, ale pre budúcnosť veľmi zaujímavých praktík.

(1) Odsek 9 vychádza zo stanoviska EHSV ECO /106 „Partenariát pri realizácii štrukturálnych fondov“ (Ú. v. C 10 z 14.01.2004, str. 21.)

9.5 EHSV sa domnieva, že je nevyhnuté zaručiť nezávislosť inštitúcie, ktorá vyhodnocuje program kompetentných národných úradov a že tu budú môcť zohrávať aj väčšiu úlohu inštitúcie, ekonomickí a sociálni partneri vďaka skúsenostiam, ktoré získali z praktických výsledkov rôznych intervencií.

9.6 Výber partnerov a transparentnosť ich funkcií a kompetencií má podľa EHSV prvoradý význam.

9.7 Prípadná nezlučiteľnosť skutočností, že sa partneri efektívne zúčastňujú na plnení rôznych etáp programov a tej, že zároveň podporujú projekty, vytvára potrebu zaviesť pravidlá výberu partnerov, aby sa do partenariátu nezapojili tie inštitúcie, ktoré patria štátu a ktorých nezávislosť by bola ohraničená z funkčného aj štrukturálneho dôvodu.

9.8 Okrem hlavných činiteľov, ktoré tradične predstavujú ekonomickí a sociálni partneri (pracovné odbory, priemyselné združenia, poľnohospodári, umelci a obchodníci, tretí sektor, družstvá apod.), je dôležité posilniť aj začlenenie „nezávislých inštitúcií“, ako sú Obchodné komory, univerzity a organizácie na podporu sociálneho ubytovania, a ďalších do politických štruktúr spoločnosti.

9.9 Zloženie partnerstva a prípadne neúčinnosť procesu z dôvodu nezlučiteľnosti s transparentnosťou a rozhodovacou nezávislosťou (napríklad účasť tých istých osôb, ktoré sú často beneficiármi programov v etapách plánovania/ plnenia / vyhodnocovania,), môže byť škodlivé.

9.10 Zdalo by sa, že dochádza často k nezlučiteľnosti medzi skutočnosťou môcť rozhodovať a byť beneficiárom štrukturálnych fondov naraz, čo vedie rovnako ku konfliktu záujmov.

9.11 EHSV sa domnieva, že ekonomickí a sociálni partneri budú musieť mať dostatok finančných prostriedkov a vzdelanie na to, aby mohli uspokojivo plniť funkciu, ktorá im bola zverená. Táto prax je zriedkavá, tak povediac v súčasnosti neexistujúca.

9.12 V niektorých prípadoch je nízka účasť partnerov spôsobená nedostatkom odborného personálu ani dostatočných kompetencií pre účasť na fórach Spoločenstva, na ktorých by sa mohli a museli zúčastňovať.

9.13 EHSV sa domnieva, že členské štáty musia venovať výnimočnú pozornosť všetkým byrokratickým postupom a čo možno najviac limitovať ich ťažkopádnosť. Je to často celý rad prehnávaných a disproporcionálnych administratív, ktoré ohrozujú princíp partnerstva a vytvárajú bariéry, tým že uprednostňujú často neproduktívne postupy.

9.14 EHSV sa domnieva, že je veľkou výhodou využívať inštitúciu, ktorá zabezpečí minimálnu zapojenie a bude sa riadiť nariadením spoločenstva, pričom členské štáty majú na starosti určiť legislatívnu cestou alebo prostredníctvom nariadení na národnej úrovni stupeň zapojenia, ktorý si želajú. Pravidlá, ktoré treba stanoviť, umožnia lepšiu informovanosť ako i efektívnejšie, stále a trvalé formy účasti ekonomických a sociálnych partnerov.

9.15 Úloha ekonomických a sociálnych partnerov, obsah návrhov a postupy účasti sa od seba nevyhnutne líšia vo fázach prípravy, financovania, monitorovania a vyhodnocovania štrukturálnych zásahov Spoločenstva. Preto je potrebné vyjasniť, čo sa očakáva od partnerov, aké opatrenia musia podniknúť, aby programy mali čo najväčší úspech, na aké úrovne zasahuje činnosť partnerov, a v ktorých politických a technických orgánoch by mali byť (partneri) zastúpení.

9.16 Partnerstvo hrá dôležitú úlohu v dvoch fázach štrukturálnych zásahov:

— v „politickej“ fáze plánovania fondov a zásadných rozhodnutí tak na úrovni Spoločenstva, ako aj na úrovni členských štátov;

— vo fáze monitorovania a vyhodnocovania zásahov.

10. Príspevky EHSV v diskusii o integrácii nového partnerstva v oblasti zkohézie - konvergencia, konkurencieschopnosť a kooperácia

10.1 Priority politiky súdržnosti

10.1.1 Výbor pozitívne hodnotí úmysel Komisie vytvoriť v rámci súdržnosti zvláštny mechanizmus s cieľom kompenzovať všetky nedostatky ultraperiférnych regiónov, ako i tých, kde pretrvávajú trvalé štrukturálne nedostatky.

10.1.2 EHSV doporučuje, aby sa v stratégii finančných podpôr rôznym regiónom analyzovalo opatrenie, v ktorom sa presne uvádzajú údaje v číslach o ekonomickom a sociálnom pokroku, ktoré nie sú výsledkom externých štatistík, ktoré často nezodpovedajú hospodárskym a sociálnym realitám týchto regiónov, tak ako je to v prípade zavedenia systémov off-shore, skreslenie použitých ukazovateľov.

10.2 Komplementárnosť odvetvových politik spoločenstva

10.2.1 EHSV upozorňuje na komplementárnosť politik rôznych odvetví spoločenstva za účelom kohézie, najmä

v oblasti výskumu a rozvoja, informačných a dopravných spoločností. Je rád, sa súvislosť medzi politikami súdržnosti a konkurencieschopnosti stala základným prvkom v rôznych politikách Spoločenstva.

10.2.2 Možno konštatovať, že viac ako 50 % fondov určených na výskum a rozvoj bolo v limitovanom počte určených pre regióny EÚ. EHSV sa prikláňa k názoru, že komplementárnosť politik rôznych odvetví je proti tejto veľkej koncentrácii a prispieje posilneniu opatrení na presun technológie medzi regiónmi.

10.3 Rozpočet

10.3.1 V nadväznosti na snahy, ktoré si členské štáty v EÚ stanovili vo vzťahu k cieľom na rozšírenie a k Lisabonskej stratégii, nie je veľmi rozumné myslieť si, že môže výška finančných zdrojov zostať na tej istej úrovni. EHSV opakovane žiadal vo svojich stanoviskách, ktoré vydal v posledných rokoch, aby sa strop rozpočtu Spoločenstva zvýšil. Limit, ktorý presadila Komisia v rámci finančných výhľadov na obdobie 2007-2013 je 1,24 %. EHSV odhaduje že 0,41 % finančných zdrojov, vyhradených na kohéznu politiku (0,46 % pred transfermi na rozvoj vidieka a rybolovu) zodpovedá maximálnemu stropu finančných zdrojov, čo je nedostatočné - na realizáciu navrhnutých ambiciózných cieľov..

10.3.1.1 Podľa tohto scenáru a v nadväznosti na zvýšenú potrebu finančných prostriedkov na dosiahnutie zmiernenia regionálnych rozdielov, vyplývajúcich z rozšírenia, to budú hlavne regióny, ktoré v súčasnosti využívajú kohéznu politiku, ktoré budú znášať náklady za rozšírenie, vďaka zníženým podporám spoločenstva, ktoré im budú pridelené.

10.3.1.2 Podľa názoru EHSV, sa táto situácia nedá obhájiť ani z hospodárskeho, ani z politického hľadiska, pretože je v protiklade s každým spravodlivým princípom prerozdelenia nákladov na rozšírenie Európy.

10.3.1.3 EHSV nerozumie tomu, ako by bolo možné dosiahnuť na jednej strane zlučiteľnosť politického cieľa rozšírenia a prehĺbenia Únie, ktorá je jednomyselne prijatá, a na druhej strane zníženia úsilia, ktoré tento súhlas od členských štátov vyžaduje. Je v protiklade so zjednodušeným pohľadom na európsku integráciu, ktorá sa ospravedľňuje konjunkturálnymi ťažkosťami a nedostatkom výhľadov do budúcnosti zo strany najdôležitejších aktérov tohto procesu.

11 Iné odporúčania

11.1 EHSV sa domnieva, že najdôležitejšie je, aby hospodárske, sociálne a územné kritériá, na základe ktorých sa rozdeľujú finančné zdroje, určené na finančnú podporu „regionálnej konkurencieschopnosti a zamestnanosti“ medzi členské štáty, boli stanovené čo najobjektívnejšie a najprísnejšie, berúc do úvahy najmä sociálne, a nie iba ekonomické ukazovatele.

11.2 EHSV je toho názoru, že v rámci zavádzania fondov, je treba stále viac pristupovať k novým formám zapojenia inštitúcií, hospodárskych a sociálnych partnerov, ktorá vyústi do účasti v orgánoch plánovania, riadenia a kontroly/ kontrolných a hodnotiacich orgánoch.

11.3 Konkretizácia mechanizmov pri celkových subvenciách je z tohto hľadiska cestou, ktorú treba posilniť. Treba členským štátom vnútiť požiadavku, aby tieto modely, alebo prinajmenej aspoň ich časť v rámci podpory spoločenstva prijali vzhľadom na výhody, ktoré z nich pre členské štáty môžu vyplývať (odstránenie byrokratických prekážok, rýchlosť a absencia úsilia v rozpočtových otázkach) ako i v nadväznosti na zovšeobecnené reštrikcie v oblasti verejných financií.

11.4 Okrem iného, treba podporovať partneriáty verejného / súkromného sektoru, tak, aby bolo možné prekonať súčasné obmedzenia na úrovni verejných financií a zabezpečiť ich financovanie z dlhodobého hľadiska.

11.5 EHSV sa domnieva, že je potrebné posilniť pravidlá delokalizácie podnikov; treba tiež stanoviť exemplárne pokuty a navrátenie získaných fondov, ak sa dokázalo, že zníženie investície nemalo pôvod v strate životaschopnosti výrobných

jednotky, ale príčinou bola iba delokalizácia, ktorá viedla podnik k zvýšeniu podpory, ktorú dostal.

11.6 Výbor si myslí, že je rovnako dôležité, aby v rámci finančnej podpory pre podniky bol známy ich priemerný hospodársky výsledok, a ich úloha v sociálno-ekonomickom pláne, najmä čo sa týka ich schopnosti vytvárať pracovné miesta a bohatstvo a ich všeobecne známa angažovanosť v rozvoji regiónu, kde sídli.

11.7 Nakoniec snaha pokračovať v politike hospodárskej, sociálnej a územnej kohézie v Európe určite predstavuje najväčšiu výzvu, ktorej bude EÚ stáť zoči-voči. Kohézna politika, ktorá je základným pilierom integrácie medzi národmi a krajinami Európskej únie. EHSV sa dovoľáva u členských štátov únie, aby viedli túto reformu správnym smerom vzhľadom na najnovšie neúspechy v procese integrácie Únie, aby občania znova začali veriť európskej integrácii.

11.8 Podľa názoru EHSV, je rozhodujúce, aby členské štáty udržiavali a posilňovali vlastné politické úsilie o súdržnosť, nezávisle od tých, ktoré vyvíjajú politiky Únie.

11.9 Nová štruktúra a priority jednotnej politiky Únie sú podmienené rozšírením, ako i limitovaním disponibilných zdrojov, a nie potláčaním regionálnych a sociálnych rozdielov. Tak sa stalo, že niektoré členské štáty, ktoré doteraz veľmi profitovali z európskej politiky zjednotenia prestanú byť progresívne kandidátmi na získanie podstatnej časti disponibilných nástrojov. Samozrejme, tým sa nechce povedať, že dosiahli želanú úroveň rozvoja a kohézie, preto je opodstatnené, aby venovali výnimočnú pozornosť národným rozpočtovým politikám.

Brusel 30. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH